

HAVÂRNA (COMUNĂ, JUDEȚUL BOTOȘANI)

Comună situată în partea de nord-est a județului Botoșani, pe cursul râului Bașeu, la o distanță de aproximativ 23 de kilometri de municipiul Dorohoi. Comuna cuprinde șase sate: Tătărașeni, Havârna, Gârbeni, Galbeni, Niculcea și Balinți, dintre care ultimul este probabil cel mai vechi, fiind atestat documentar începând cu anul 1434. Primele mențiuni despre romii din comună datează din secolul al XVIII-le și sunt legate de satul Havârna, aflat în stăpânirea Episcopiei Rădăuților. Recensământul populației Moldovei din anii 1772-1773 a înregistrat în acest sat 46 de gospodării, între care 10 robi romi, pe când cel din 1774, 38 de gospodării, între care 5 robi.

În jurul anului 1900, comuna Havârna (județul Dorohoi) cuprindea satele Balinți, Gârbeni și Havârna și avea o populație de 2477 locuitori (602 familii). Recensământul populației din 1930 a înregistrat în comuna Havârna 2969 de locuitori, între care 57 evrei și nici un rom. Însă în comuna Balinți (între timp satul omonim fusese desprins de comuna Havârna și ridicat la rangul de comună) au fost înregistrați 746 de locuitori, dintre care 4 erau romi. După 1931, satul Balinți a fost arondat din nou comunei Havârna.

Măsurile de deportare inițiate de regimul Antonescu a afectat în mod dramatic situația romilor din Havârna. În cadrul recensământului din 25 mai 1942, Legiunea de Jandarmi Dorohoi a identificat în comună 26 de romi sedentari lipsiți de mijloace de trai și având, în unele cazuri, cazier. Pe lista finală a deportaților au fost incluși 27 de romi nemobilizabili (9 familii), cărora le-au fost românilizate bunurile și au fost escortați de către jandarmii locali în Dorohoi în jurul datei de 12 septembrie. După ce au fost predați Legiunii de Jandarmi Dorohoi, deportații din Havârna s-au alăturat celorlalți 125 de romi sedentari ridicați de pe raza întregului județ Dorohoi; întregul convoi de deportați romi a fost condus la gara din oraș în data de 14 septembrie și îmbarcat în vagoane de tren având drept destinație Iași. După o scurtă staționare în Iași, vagoanele cu deportați din județul Dorohoi au fost atașate trenului special E7 Iași- Tighina, care a pornit spre Transnistria în dimineața zilei de 16 septembrie 1942. După o călătorie istovitoare de aproape o săptămână, deportații din comuna Havârna au ajuns în gara Grigorești din județul Oceakov, unde au fost preluați de către jandarmii locali și strămutați în comuna Balșoi- Karanika (județul Oceakov). Patru familii de deportați romi au înaintat cereri de repatriere Comisie a II-a Karanica în decembrie 1942, susținând că fie erau mobilizabili (capii de familie), fie aveau rude de gradul I în armată. Legiunea de Jandarmi Dorohoi a examinat 4 astfel de cereri în ianuarie 1943, dând doar unei singure petente aviz favorabil de repatriere și respingând celelalte 3.

Surse:

U.S.H.M.M., RG-25.050M 'Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma', D.A.N.I.C., Rola 3, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 203/1942, f. 137- 138.

- U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 2, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 127/1942, f. 92 și 133.
- U.S.H.M.M., RG-25.050M ‘Selected Records from Various Archives of Romania Concerning Roma’, D.A.N.I.C., Rola 4, Fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, Dosar nr. 43/1943, vol. I, f. 61- 61v; vol. II, f. 101.
- Cihodaru, Constantin, Ioan Caproșu și Leon Șimanschi, ed. 1975. *Documenta Romaniae Historica, seria A (Moldova)*, vol. I (1384- 1448). București: Editura Academiei Republicii Socialiste România, doc. nr. 128, pp. 180- 181.
- Dmitriev, P.G., 1975. *Moldova în epoca feudalismului*, vol. 7, partea I. Chișinău: Editura “Știința”, p. 138; vol. 7, partea a II-a, p. 188.
- Institutul Central de Statistică București, 1938. *Recensământ general al populației din 1930 (RGP)*, vol. II, *Neam, limbă maternă, religie*, partea 1, *Neam, limbă maternă*. București: Editura Institutului Central de Statistică, pp. 178- 179.
- Lahovari, George Ioan, Constantin I. Brătianu și Gheorghe G. Tocilescu, 1900. *Marele dicționar geografic al României*, vol. 3. București: Stabilimentul grafic J.V. Socec, p. 694.
- Moldovanu, Dragoș, coord. 1991. *Tezaurul toponimic al României. Moldova. Repertoriul istoric al unităților administrativ-teritoriale (1772–1988)*, vol. I, partea 1, *Unități simple (Localități și moșii): A-O*. București: Editura Academiei Române, p. 517.